

Politiški pregled.

* **Državnozbornske volitve** se vrše, kakor je sedaj definitivno določeno, dne 14. maja t. l., ožje pa dne 23. istega meseca.

* **Prihodnja avstrijska poslanska zbornica** bo v bodoče štela 516 poslancev, in sicer jih bo pripadalo: Češki 130, Galiciji 106, Dolenje Avstrijski 64, Moravski 49, Štajerski 30, Tirolski 25, Gornje Avstrijski 22, Šleziji 15, Bukovini 14, Kranjski 12, Dalmaciji 11, Koroški 10, Solnograški 7, Istri 6, Goriški 6, Trstu 5 in Predaleški 4 poslanci.

* **Pomorska moč Avstrije in Italije.** Avstrijsko vojno brodovje šteje 23 ladij, 57 torpedovk, 2 podmorski ladji, 345 srednjih in lahkih topov in 13.250 mož posadke. — Italija ima skupno 52 ladij, 58 torpedovk in 14 podmorskih ladij. Vse ladje imajo 180 velikih, 600 srednjih in 1300 lahkih topov ter 25.500 mož posadke. — Dasi trdijo, da so naši pomorščaki boljše izvežbani kot italijanski — vendar za slučaj pomorske bitke naša država, kakor razvidno, ni še dosti močna.

* **Načrt volilne reforme v Trstu.** Predsedstvo tržaškega dež. zbora je izdelalo načrt volilne reforme za občinski zastop, oziroma deželni zbor. Sestavljen je tako, da hoče Slovence spraviti ob vsako zastopstvo. Ta načrt bo predložen tržaškemu dež. zboru takoj, ko se snide.

* **Razglas nemške socialno-demokratske stranke.** „Vorwärts“ objavlja razglas nemške socialno-demokratske stranke. Socialisti — pravi — so začas poraženi, niso pa docela premagani. Socialni demokratje, ki so v sedanjem volilnem boju narasli za 250.000 glasov, ne pozdravljajo cesarja s klicom: Ave Caesar, morituri te salutant, ampak gredo neustrašeno naprej. Razglas navaja sledeče vzroke poraza: Štrajki, ki jih je bilo preveč, so delavce potrli, mali kmetje so zaradi agitacije agrarcev zapustili socialno demokracijo, kancler sam je posegel v boj, kolonialna politika je upijala meščane. Vrhutega je bila socialna demokracija preveč optimistična; škodovali so ji tudi notranji boji.

* **Šolski štrajk na Poznanjskem.** Iz Poznanja poročajo: Zaradi šolskega štrajka je vlada mnogim občinam odvzela državno podporo, tako da morajo mnoge plačevati 250 odstotkov šolskih davkov. Šestinsedest očetov štrajkujočih otrok v Hohenzalu in okolici je sodišče obsodilo v globo, ker so njihovi otroci zamudili nastopiti kazni, v katere so bili obsojeni zaradi tega, ker niso hoteli prisostvovati nemškemu šolskemu pouku. Obsojeni so vložili priziv, ki ga je pa više sodišče zavrnilo. — Iz Toruna poročajo: „Doslje je bilo 12 duhovnikov obsojenih na podlagi kancelparagrafa na 11 mesecev in šest tednov ječe, oziroma trdnjavskega zapore. Zaradi ščuvanja k neposlušnosti sta bila obsojena dva duhovnika in deset urednikov v globo v skupnem znesku 7080 mark. Pet drugih urednikov in neka druga oseba so bile obsojene v ječo 23 mesecev in dveh tednov. — „Kuryer Poznanjski“ poroča, da je bil njegov odgovorni urednik Ziolkowski obsojen v globo 2250 mark, ker je priobčil več člankov o šolskem štrajku. Proti njemu je zaradi šolskega štrajka naperjenih še šest kazenskih razprav.

* **Bolgarska svoboda.** Bolgarska vlada je prepovedala vsemu učitelstvu, da se ne sme udeleževati političnega življenja. To je lep čin svobodne države! Pri naših razmerah bi tudi gotovim krogom bilo ljubo, da bi avstrijskemu učitelstvu naklonili tako moderno dobroto. Pa menda se pri nas ne upajo storiti takega koraka, ker nismo več tako za zidom, kakor so bili naši predniki. — Knez Ferdinand pa si s takimi prepovedmi slabo utrja svoj prestol.

Vestnik.

V deželni šolski svet za Kranjsko sta poklicana kot zastopnika cerkve katehet Anton Kržič in profesor bogoslovja dr. Jožef Lesar, kot zastopnika učiteljstva pa ravnatelj ljubljanske realke, dr. Rudolf Junowicz in ravnatelj ljubljanskega učiteljskega, Anton Črnivec. Tako smo prišli srečno do tega, da nima ljudskošolsko učitelstvo v deželnem šolskem svetu nobenega zastopnika. Pod deželnim predsednikom Winklerjem je bil v deželnem šolskem svetu nadučitelj Andrej Praprotnik, pod Heinom nadučitelj Janez Pezdich, a pod sedanjim predsednikom

Schwarzem so ljudskošolsko učitelstvo popolnoma prezrli, ker niso poklicali v to korporacijo niti Pezdicha več, niti koga drugega iz vrst ljudskošolskega učiteljstva. Vse ljudskošolsko učitelstvo te in one narodnosti, tega in onega političnega mišljenja je zaradi tega preziranja skrajno užaljeno. Saj je vendar popolnoma jasno, da ne more koristiti in pravice ljudskošolskega učiteljstva v najvišji deželni šolski gosposki nihče zastopati bolje nego član tega stanu. Preden so predlagali to imenovanje, bi treba pomisliti, da ne kaže zapostavljati in prezirati vsega kranjskega ljudskošolskega učiteljstva, ki je gledalo deslej v deželnem šolskem svetu nepristransko in pravično šolsko oblast, a mora priti sedaj do popolnoma drugačnega prepričanja, do prepričanja namreč, da ga tam prezirajo in smatrajo za manj vredno kasto, ki ni vredna, da bi imela o sklepih in odredbah nad lastno usodo tudi svojo besedo. Zakaj se je to zgodilo, ne vemo in si tudi tega ne moremo razlagati. Pričakujemo pa, da nam to postopanje pojasnijo z merodajne strani. Prosimo torej pojasnila!

Nekateri, oziroma mnogi učitelji in učiteljice so stanovsko tako nezavedni, da nimajo nobenega našega lista. O tem nam piše prijatelj: Dobi se celo učiteljice, ki komaj vedo, da eksistira „Tovariš“. To je skrajna mlačnost. Že mnogokrat je kateri izmed tovarišev vprašal, ali ima ta ali oni „Tovariša“. Da pridemo na jasno, bo potrebno, da napravimo izkaz tistih tovarišic in tovarišev, ki so tako malomarni ali nezavedni, da žive kot učitelji-divjaki. Ta izkaz naj se potem razširi med učitelstvo, in spoznali bomo vse mlačneže in na podlagi te mlačnosti uravnali svoje postopanje.

Iz „Deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“. Odbor je imel 10. t. m. svojo drugo sejo. Najprvo se je razpravljalo o sklepih občnega zbora. Glede teh je bilo stavljenih več predlogov in izrečenih mnogo mnenj o načinu, kako bi nam bilo mogoče vendar enkrat priti do izboljšanja našega gmotnega stanja. Kadar se bode izvedelo mnenje nekaterih društev, se bode odbor takoj zopet posvetoval o tem najvažnejšem vprašanju. — V otroški varstveni odsek pri deželni vladi se izvoli predsednik Juraj Režek. — Vabilu Črnomeljkega učiteljskega društva k odkritju spominske plošče Ljudevitu Tomšiču na Vinici o Binkošti se je ustreglo s tem, da se bodeta predsednik Juraj Režek in blagajnik Jakob Dimnik udeležila te slavnosti. — Pri tej priliki se je razgovarjalo o malomarnosti okrajnih učiteljskih društev nasproti deželnemu društvu. Pri vsaki priliki se zahteva to ali ono od deželnega društva, kar mu povzročuje denarne stroške; a mnogo društev nam še vsa leta ni poslalo ne vinarja društvenine, da sploh ne vemo ali so še pri našem društvu ali ne. Ta brezbržnost in malomarnost društev mora nehati. Gg. predsedniki in blagajniki okrajnih učiteljskih društev, storite vendar svojo dolžnost, ako hočete, da bode deželno društvo moglo delovati! Pošljite nam zaostalo in letošnje društvenino!

Osebnost na Kranjskem. Učiteljica Evaldija Tavčarjeva je imenovana za provizorično učiteljico v St. Jerneju.

Tretji roditeljski večer na I. mestni šoli v Ljubljani bo dne 9. marca. Predaval bo tov. L. Jelenc o temi: „Kriva vzgoja otrok je slabih časov mati“.

Kongres za varstvo otrok bo dne 18., 19. in 20. marca na Dunaju; v imenu mestne občine ljubljanske se bo vdeležil tega kongresa in z njim združene razstave tov. Jakob Dimnik.

Velike šolske počitnice. Razni listi so poročali, da prelože velike šolske počitnice na čas od 1. julija do 31. avgusta. Z Dunaja pa poročajo, da to ni res, ampak da ostanejo velike šolske počitnice, kakor so bile doslej. — Letošnje velikonočne počitnice se začno dne 24. marca.

Umrl je 10. t. m. v Cirkovcu pri Pragerskem tovariš Franc Starašina, star 24 let. R. i. p.! — V Volčah je umrla po dolgem trpljenju gospa Marija Ana Kenda, soproga tamkajšnjega nadučitelja. Iskala je ozdravljenja tudi v Ljubljani, našla pa rešitev iz svoje bolezni v smrti. N. p. v m.!

Sin — starejši od očeta. Prosimo, to ni šala, ampak gola resnica, saj tako pravi „Domoljub“, list, ki ga pišejo duhovniki! Tamkaj stoji (št. 7., str. 98), da je „Učit. Tovariš“ pravi pravcati sin „Slovenskega Naroda“. — Naš list izhaja že 47. leto, „Slovenski Narod“ pa 40. leto, torej je sin 7 let starejši od očeta! „Domoljubov“ pismar je moral imeti grozovitega pustnega mačka, da je napisal tako oslarijo. Sicer

pa pri „Domoljubu“ jako radi govore o sinovih in hčerah, čeprav žive v — celibatu!

Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo v soboto 16. t. m. ob 8. zvečer predavanje o naukih Kernove teorije ob precejšnji udeležbi v restavracijskih prostorih hotela „Južni kolodvor“. Predsednik Jakob Dimnik prav pristržno pozdravi došle tovarišice in tovariše, osobito pa dr. Ilešiča, prof. Verbiča, strokovnega učitelja Bernota in šolskega svetnika dr. Bezjaka. Njemu poda besedo. Šolski svetnik dr. Bezjak pokaže v enournem predavanju na treh stavih, kako se lahko v okom pride po Kernovi teoriji raznim neprilikam stavkove analize. Bistvo teorije so vprašalne vaje, koje gojiti učiteljstvu toplo priporoča. Za izboren referat se mu predsednik v imenu zbranih prijazno zahvali in ga prosi ohraniti tudi v prihodnje naklonjenost učiteljstvu.

Šolska oblastva opozarjamo, naj šolska vodstva pravčasno obvestijo, da bo dne 6. marca t. l. šole prost dan. Naj se to zopet ne stori zadnji dan, kakor se je zgodilo o Vseh svetih (3. novembra lani).

„Domače ognjišče“. Gg. tovariši in tovarišice, ki so nam poslali naslove za „Domače ognjišče“, prav toplo zahvaljamo na prijaznosti in uslugi. Še ljubši so nam pa naročniki in predplačniki; zato prosimo somišljenike, da nam pošiljajo naslove zanesljivih naročnikov. Drugo številko bomo poslali le tistim, ki so poslali naročnino, oziroma se primerno izjavili, da postanejo naročniki. Dela imamo čez glavo, zato prosimo vsestranske podpore.

Upravništvo „Dom. ognjišče“.

Na enorazredni ljudski šoli na Dobravi pri Kropi se razpisuje učiteljsko in voditeljsko mesto v stalno nameščenje.

Osebnost na Štajerskem. Stalna učiteljica v Prihori je postala Marija Goričanova iz Pristove, v Št. Lovrencu v Sl. gor. pa Silva Binterjeva iz Marije Snežne. V stalni pokoj je šel Fran Podobnik, nadučitelj v Hajdinju pri Ptuj. Omožitev se je dovolila Viktoriji Götzlovi, učiteljici v Žalcu, z učiteljem Pristovškom.

Odlikovanje. Iz Nove Štife pri Gorenjem Gradu nam poročajo: Naš občinski zastop je v svoji zadnji seji izvolil soglasno tukajšnjega nadučitelja g. Ivan Kelca častnim občanom za 20letno zaslužno delovanje v šolskih in občinskih zadevah. Čestitamo!

Zahvala. Po smrti mojega soproga Andreja Goloba, nadučitelja pri Sv. Marjeti na Dr. p., mi je slavno društvo „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“ takoj izplačalo znesek 1400 K. Za to podporo izrekam cenjenemu društvu svojo zahvalo z željo, da bi zlasti mlajše učiteljstvo v obilnem številu pristopilo temu prekoristnemu društvu.

Sv. Marjeta na Dr. p., dne 17. svečna 1907.

Berta Golobova, nadučiteljeva vdova.

Šolska vest na Koroškem. Razpisano je definitivno mesto učitelja na enorazrednici v Št. Danijelu nad Pliberkom. Prošnje je vložiti do 4. marca okrajnemu šolskemu svetu v Velikovu.

Nabirajte narodne pesmi! Dobili smo in objavljamo: Obeta se nam nekaj zelo imenitnega na polju narodne pesmi. Naučno ministstvo namerava zbrati in objaviti vse narodne pesmi vseh avstrijskih narodov, da se pozabljivosti otmo dragoceni ti biseri. Izdaja bo obsegala besede in melodije na notah. V svrhu nabiranja narodnih pesmi je ministstvo postavilo za vsako narodnost posebne nabirateljske ali delovne odbore, ki naj vodijo nabiranje. — Za slovenske narodne pesmi je slovenski delovni odbor, kateremu načeluje vseučiliški profesor dr. Karel Štrekelj, zvršil vsa pripravljala dela in razpošilja prav kar po vseh slovenskih krajih „poprašalne pole“ in „osnovna načela“, hoteč pred vsem zaslediti vire, kje je dobiti še narodnih pesmi, in pridobiti čim največ posameznih nabirancev in zapisovalcev. „Poprašalne pole“ in „osnovna načela“ so se v 15 000 izvodih deloma že razposlala, deloma se še razpošiljajo. Ali pravega uspeha je pričakovati samo, ako se vprašalne pole res tudi izpolnijo in izpolnjene odboru vrnejo. Zato se slovenski delovni odbor obrača javnim potom do vseh, katerim so se vprašalne pole poslale ali se jim še pošljejo, z nujno prošnjo, naj jih v interesu dobre stvari čim prej izpolnijo in izpolnjene odboru vrnejo. Kdor sam ne more ali ne utegne pole izpolniti, naj jo odda komu

drugemu, ki bi bil za to pri volji. Kdor ne more na kako vprašanje odgovoriti, naj pusti prazen prostor. Posebno važna so ona vprašanja, ki hočejo zvedeti imena in naslove onih oseb, ki znajo peti mnogo narodnih pesmi, in pa onih oseb, ki so sposobne zapisati pete melodije prav v notah. Kadar zvemo imena teh oseb, tedaj se bomo še posebej obrnili do njih. — Zapisovalce narodnih pesmi v notah opozarjamo že sedaj, da se melodije ne smejo po svoje harmonizirati, ampak da jih je zapisati natanko tako, kakor se pojo, in to ali enoglasno ali dvoglasno ali večglasno. Če zapisovalec o kaki pesmi ve, da se poje večglasno, a mu je znan samo napev, naj zapiše samo napev z dotično pripombo. Sploh pa priporočamo vsem, da marljivo čitajo „osnovna načela“, kjer je vse razloženo, kar treba vedeti. Zapisovalcem narodnih pesmi v notah bomo poslali posebnega notnega papirja, da bode oblika povsem enaka. Za njih trud se bodo primerno nagradili. Samo po sebi je umljivo, da se nam gre pred vsem za take pesmi, ki še niso objavljene. Že objavljene pesmi je zapisovati le tedaj, če je melodija bistveno drugačna, ali če ima kake še nepoznane posebnosti. Besedilo se ne sme nič izpreminjati ali olepšavati. Napiše naj se v tistem narečju, v katerem se pesem poje. — Komu je vrniti izpolnjene popraševalne pole, odnosno v tekstu in melodiji zapisane pesmi? Koncem vsake popraševalne pole je opomnja, ki to natanko razloži. Pošiljajo naj se onemu gospodu odborniku, ki je postavljen za dotično ozemlje, ali pa na naslov: Odbor za nabiranje slovenskih narodnih pesmi v Ljubljani („Glasbena Matica“). — Vsi prijatelji prelepe slovenske narodne pesmi se končno prosijo, naj blagohotno pospešujejo to velevažno delo. Ko bomo zbrali vse pesmi iz vseh krajev, tedaj bo to neprecenljiv zaklad, s kakršnim se ne bo mogla ponasati vsaka narodnost. Storil se bo s tem velevažen korak v napredku narodne prosvete. V to svrhu pa kličemo zopet in zopet: Nabirajte narodne pesmi!

Odbor za nabiranje slovenskih narodnih pesmi.

Razgled po šolskem svetu.

— **Šole v Istri.** Istra šteje 345.050 ljudi. Hrvatov je 143.079, Slovencev 47.717 in Italijanov 136.191. Gimnazije so tri (hrvaška, italijanska in nemška), realni dve (nemška in italijanska), tri učiteljska, ena pomorska šola, ena trgovaška, pet obrtnih in ena ženska šola. Ljudskih šol je 180, od teh 61 hrvaških, 22 slovenskih in 66 italijanskih. Ena ljudska šola pride tedaj povprečno na 1916 prebivalcev.

— **Nemška šola v Hrastniku — padla.** 31. prosinca t. l. je imel trboveljski občinski odbor svojo sejo, ki je bila važna zlasti, ker se je v nji rešila prošnja, ki je došla od okrajnega šolskega sveta in v kateri prosijo hrastniški Nemci za nemško šolo. Prošnja se je zavrnila z vsemi proti Leillerjevemu glasu. Ta človek je pokazal ob tej priliki zopet vso svojo zagrizenost. Razburjeno je ugovarjal g. nadzorniku Vodušku, ki je utemeljeval odklonitev prošnje, ter najnesramnejše napadal učiteljstvo, nakar ga je g. Vodušek pošteno zavrnil.

— **Zveza učiteljskih društev v Nemčiji** šteje 111.905 članov, ki se združujejo v 3031 društvih.

Listnica uredništva.

Na Gorenjsko. (S. in R.) Priobčimo prihodnjtj, ker ni danes prostora.

Listnica upravnštva.

Cenjene kolegince, dragi kolegi!

Skoraj sem mislil zadnjtj nekoč, da me zadene kap, ko sem prejel od tovariša z Dolenjskega petletno naročnino v znesku 40 K! Kaj takega se mi ni še pripetilo! Tovariš, ali si v loteriji zadel? Pa ne, ne! Saj praviš sam: Težko je, a dolžnost je dolžnost!

Tudi še več drugih dolžnikov je poslalo precej naročnine, a še vedno premalo, ker dozdaj še niti dolga nimamo plačanega. Zato tovariši, posnemajte vrlega kolego Tratarja, pa storite svojo dolžnost.

Mnogi naročniki so mi pisмено obljubili, da poravnajo naročnino 1. marejja. To in še drugo me je napotilo, da nisem še nikomur ustavil „Tovariša“ in dobe tudi prihodnjo številko še vsi, a potem bo — konec potrpljenja.

Kdor starih dolžnikov hoče tedaj list še dalje prejemati, naj mi dopošlje saj enoletno naročnino! V nadi, da to gotovo storite, Vas pristržno pozdravlja Vaš tovariš

Črnagoj.

Barje, 20. februarija 1907.